

Kam se ztratila Marina Richterová?

O naše nové poštovní známky se zajímám odedávna, a to o všechny aspekty, které s nimi souvisejí. V osmdesátých letech v Pořadu z obchodní stránky, po revoluci ze strany vydavatele jako vedoucí oddělení známkové tvorby Federálního ministerstva spojů, později několik let jako člen představenstva Poštovní tiskárny čepin, která známky vyráběla, a teď jako člen komise pro jejich výtvarnou podobu na generálním ředitelství České pošty. Mimo to o nových známkách už dlouho pravidelně píšu do Filatelie. Řekl bych tedy, slušná praxe. A za ty desítky let jsem se utvrdil ve zjištění, že i ve známkové tvorbě je mnoho povolaných, ale jen málo vyvolených.

FRANTIŠEK BENEŠ

Československé a teď české známky v zahraničních soutěžích získávaly a pořád získávají přední ocenění. Po pravdě je to ale někdy i proto, že v určité kategorii prostě „startují“ samy. Příkladem je (přesněji byl) vícebarevný ocelotisk z plochých desek, kterým už nikde jinde z ekonomických důvodů netisknou, takže náš reprezentant neměl žádnou konkurenci. A i ty známky, které budují v kategoriích, kde konkurenci čelí, nevypovídají o úrovni naší známkové tvorby jako takové – jde totiž spíše o čestné výjimky. Řada našich známek je jen průměrných a některé dokonce zjevně nepovedené. Musíme se ptát, čím to je? Odpověď není složitá a naznačil jsem ji už v úvodu. Známková tvorba je prostě svébytná kategorie, v níž není snadné uspět. Nestačí, že jste kvalitní a úspěšný výtvarník, musíte mít cit pro malou plochu známky a nadání a dovednost ji správně využít.

Pravdivé je staré rčení, že není každý den neděle – nemohou tedy být všechny nové známky dokonalé. U každé bychom však měli o dokonalost usilovat. S tím ale souvisí i hledání nových tvůrců, zkoumání, zda se pro takovou tvorbu hodí, a jen ty, kteří se osvědčí, pověřovat novými úkoly. A tohle se podle mého názoru u nás neděje. Skutečných osvědčených mistrů na tomto poli máme jen hrstku – a některé přitom nevyužíváme dostatečně, nebo dokonce vůbec. Příkladem je grafická Marina Richterová, jejíž tvorbu se zájmem sleduju už více než třicet let.

Poprvé jsem si jí povšiml koncem osmdesátých let, když ještě studovala na Vysoké škole umělecko-průmyslové v Praze. Vcelku předvídatě jsem se zajímal o práce studentů vyšších ročníků vysokých uměleckých škol, chodil na jejich výstavy a když mě něco zaujalo (což se nedělo často), koupil jsem si to; nakonec to obvykle nebylo ani moc drahé. Když jsem viděl tři práce Mariny Tesaříkové (tak se tehdy jmenovala), šlo o ilustrace k Malému princovi, koupil jsem je hned všechny, tak se mi líbily.

Ilustrace k Malému princovi.

Později mě velmi potěšilo, když se zapojila do známkové tvorby, a její známku Europa – Psaní dopisů z roku 2008 považuju za jednu z nejnápaditějších a současně nejkrásnějších, jaké kdy u nás vyšly (a to přesto, že je na ní drobná chyba v interpunkci – před „a proto“ chybí čárka).

A to jsem tehdy nevěděl, že nejde o pouhý výtvarný záměr, ale o úvod skutečného milostného dopisu, který autorka napsala svému životnímu druhovi. Myslím, že je to symptomatické, Richterové tvorba se prostě prolíná s jejím životem, tvoří doslova srdcem a na výsledku je to znát.

Ale to byl jen začátek. Mezi pracemi, které následovaly, byly tři, které se naprosto vymykají naší, ale i světové známkové tvorbě: Mozart, Kafka, Kapralová. K nim lze podotknout jediné: Do-ko-na-lé!

Původní návrh bez rozkresby.

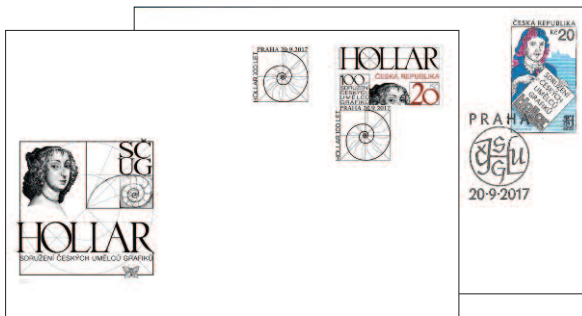

Vydané známky.

K jejímu Hrabalovi jsem měl ve Filatelii drobné výhrady, ale jen proto, že svými předchozími známkami nastavila laťku tak vysoko; každému jinému autorovi bych k takovému výsledku s nadšením zatleskal.

Řekli byste si, že když se někdo takto osvědčí, budou mu svěřovány i další úkoly, nakonec je přece samozřejmé, že když už se vydá známka, měla by být co nejzdařilejší. A vidíte, nestalo se to. Kromě těch pěti zmíněných navrhla Richterová už jen tři další a jinou práci už jí Komise pro výtvarnou podobu poštovních známek ČP nesvěřila. Vnímám to jako velkou chybu, kterou je třeba napravit. A možná je třeba podívat se i na způsob, kterým jsou vůbec známky jednotlivým tvůrcům zadávány...¹⁾

Navrhla sice ještě dvě další emise, ale vybrán byl jiný autor. Zda to bylo dobré rozhodnutí? Na to si odpovězte milí čtenáři sami.

Emise Hollar 2017, vlevo návrh FDC od M. Richterové, vpravo vydaná známka.

Tradice české známkové tvorby 2016 (Svolinský), nepřijatý návrh známky a FDC od M. Richterové.

Obálka dne vydání vlastní známky M. Richterové.

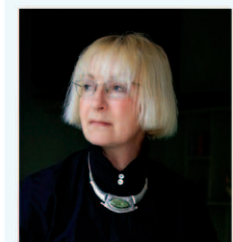
Mimochodem, Svolinský, je na obou návrzích zpodobněn v jiném věku, jak snadno můžeme zjistit z jeho fotografických portrétů. Richterová ho zobrazila jako padesátníka, tedy ve věku, kdy byl tvůrcem svých nejkrásnějších návrhů poštovních známek, zatímco Netopil použil portrét z doby pozdější, kdy už měl nejlepší tvůrčí léta na poli známkové tvorby dávno za sebou.

Přes nepochopitelnou a vytrvalou nepřízeň zadržet práci na nových emisích Marina Richterová na známky nezanevřela. Když je nemůže tvořit pro Českou poštu, tvoří je pro poštu zahraniční, konkrétně pro Vatikán, který díky tomu získal významná ocenění v mezinárodních soutěžích o nejkrásnější poštovní známku světa.

¹⁾ Při pohledu na Richterové Mozarta člověka mané napadené další postava z Formanova velkofilmu – Salieri...

▲ Final design of the mini-sheet of six stamps is issued. The wide margin on the left includes a portrait of the great master artist Rembrandt van Rijn. The portrait is reminiscent in style of a fine etching in which Rembrandt also produced many of his self portraits. The design incorporates a younger image of Rembrandt on the colored stamp along with a black and white image of the older man in the margin. A tulip is included in both the stamp and the margin portrait design as a symbol of Holland.

▲ Marina Richterová is an exceptional multi-talented artist who has created six innovative stamps design for Vatican City since 2014.

▲ Issued on 4 Nov 2019 to commemorate the 350th anniversary of the death of Rembrandt van Rijn.

O loňské známce Vatikánu k 350. výročí Rembrandtova úmrtí, kterou navrhla M. Richterová, obsáhle referovaly tamní časopisy (vlevo dole její fotografie).

Ale autorka se nevzdává ani na domácí půdě. Nechcete moje známky v rámci emisního plánu? Nevadí, vydám si je sama, za vlastní peníze, jako vlastní známky České pošty! A to taky udělala, dokonce několikrát, a protože jsou krásné, všechny rychle našly kupce, milovníky jejího díla, od nás i ze zahraničí.

V roce 2017 vydala Marina Richterová tři sešitky s vlastními známkami. Představila v nich tři okruhy své aktuální grafické tvorby. V katalogu vlastních známek mají čísla ZS 65-6, 68. Vybrazujeme původní návrhy (v tisku tak pěkně nevyslyšly).

Na otázku položenou v titulku tedy odpověď známe. Marina Richterová se neztratila, na poli známkové tvorby nadále působí, a je jen na České poště, zda využije její talent v zájmu toho, aby i naše poštovní známky byly co nejkrásnější. ■